

ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย
สอบ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔

เตสุ กิร เอเกโก จกขุทวาราทิสฺส ปณฺจสุ ทฺวารesu เอเกกเมว
 รกฺขติฯ อถกทิวสฺส สนนฺิปตฺติควา อหํ ทฺรภฺขํ รกฺขามิ อหํ ทฺรภฺขํ รกฺขามิตฺติ
 วิวิทฺติควา สคฺคณารํ ปุจฺฉิตฺติควา อิมมคฺคณํ ชานิสฺสสามาติ สคฺคณารํ อุปสงฺกมิตฺติควา
 ภนฺเต มขฺมํ จกขุทวาราทินิ รกฺขนฺตา อคฺคโน อคฺคโน รกฺขนฺทวารเมว
 ทฺรภฺขนฺติ มณฺญาม โโก นุ โข อมฺhesu ทฺรภฺขํ รกฺขตฺติ ปุจฺฉิสฺสฯ สคฺคณา เอกํ
 ภิกฺขุํปิ อโนสาเทควา ภิกฺขเว สพฺพานิเปตานิ ทฺรภฺขานเว อปฺปิ โข น
 คฺมุเห อิทานเว ปณฺจสุ ทฺวารesu อสฺวตา ปุพฺเพปิ อสฺวตา อสฺวคฺคตฺตาเยว จ
 ปณฺจชิตานํ โอิวาทะ อวคฺคิตฺติควา ชีวิทฺกฺขมฺ อปฺปณฺนิคฺคตฺติควา กทา ภนฺเตติ
 เตหิ ยาจิตฺโต ตกฺกสฺสิลชาตกฺสส วคฺคณํ วิคฺคณเรควา รกฺขสฺสินํ วเสน ราชกฺุเล
 ชีวิทฺกฺขมฺ ปคฺเต ปคฺตาภิเสเคน มหาสคฺคเตน เสตจฺจคฺคตฺตสฺส เหนฺจชา ราชาสเน
 นิสฺสินเนน อคฺคโน สิริสมฺปคฺติ อโโลเกควา วิริยํ นามะตํ สคฺคเตหิ
 กคฺคตฺตพฺพเมวาทิ วคฺควา อุทานวเสน อุทานิตํ

กฺุสฺสอุปเทเส ธิตฺติยา ทพฺพหาย
 อวภูจิตคฺคตา ภยภีรฺุตฺตาย จ
 น รกฺขสฺสินํ วสมาคมิมฺห เส
 ส โสคฺคธิภาโว มหตา ภเยน เมติ

อิมํ คานํ ทสฺเสสฺสิ ฯ

—
 ใ้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

สัมพันธ์ไทย

๑. กิริ สัพพํ อานุสสวณคฺต ภิกฎฺ สยกคฺตา ใน รกฺขติ ฯ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก เตสุ วิเสสณ ของ ภิกฎฺสุ ฯ นิทฺธารณ ใน เอเกโก ภิกฎฺ ฯ นิทฺธารณีย เอเกโก วิเสสณ ของ ภิกฎฺ จกฎฺทวาราทิสฺส กัถิ ปณฺจสฺส กัถิ วิเสสณ ของ ทฺวารสฺส ฯ นิทฺธารณ ใน เอเกกํ ทฺวารํ ฯ นิทฺธารณีย เอเกกํ วิเสสณ ของ ทฺวารํ ฯ อวฺตุตคกมฺม ใน รกฺขติ เอวสัพพํ อวฺธารณ เข้ากัถึ เอเกกํ ฯ

อถ กัถิ เอกทิวสํ กัถิ กาลสคฺคตฺมิ ใน ปุจฺฉิสฺส ภิกฎฺ สยกคฺตา ใน ปุจฺฉิสฺส ฯ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก สนฺนิปตฺติวฺวา ปุพฺพกาลกิริยา ใน วิวทิตฺวา “อหํ สยกคฺตา ใน รกฺขามิ ฯ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก ทฺรภุขํ วิเสสณ ของ ทฺวารํ ฯ อวฺตุตคกมฺม ใน รกฺขามิ, อหํ สยกคฺตา ใน รกฺขามิ ฯ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก ทฺรภุขํ วิเสสณ ของ ทฺวารํ ฯ อวฺตุตคกมฺม ใน รกฺขามิ อิติ สัพพํ อาการ ใน วิวทิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน วตฺวา

“มยฺ สยกคฺตา ใน ชานิสฺสสาม ฯ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก สคฺคตฺริ อวฺตุตคกมฺม ใน ปุจฺฉิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ชานิสฺสสาม อิมํ วิเสสณ ของ อตฺถํ ฯ อวฺตุตคกมฺม ใน ชานิสฺสสาม อิติ สัพพํ อาการ ใน วตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อุปฺสงฺกमितฺวา สคฺคตฺริ อวฺตุตคกมฺม ใน อุปฺสงฺกमितฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ปุจฺฉิสฺส

“ภนฺเต อาลปน มยฺ สยกคฺตา ใน มณฺณาม ฯ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก จกฎฺทวาราทินิ วิเสสณ ของ ทฺวารานิ ฯ อวฺตุตคกมฺม ใน รกฺขณฺดา ฯ อพฺภนฺตรกิริยา ของ มยฺ ‘รกฺขณฺทวารํ สยกคฺตา ใน โหติ ฯ อาขุยาตบถ กตฺตฺวาจก อตฺตโน สองบถ ฉฺฉฺฉิณภินฺทิตฺกคฺตา ใน รกฺขณ-^{*} (หรือ อตฺตโน สองบถ สามีสมฺพนฺธ ใน รกฺขณฺทวารํ) เอวสัพพํ อวฺธารณ เข้ากัถึ รกฺขณฺทวารํ

* รกฺขณ = รกฺข + อุ ปัจจย, นัยที่ ๑ เป็นกัถึมรูป กัถึมสาธนํ วิ.ว่า รกฺขิตฺพฺพนฺติ รกฺขณฺ (ทฺวารํ). นัยที่ ๒ เป็นกัถึตฺตรูป กัถึมสาธนํ วิ.ว่า รกฺขติ ตฺนฺติ รกฺขณฺ (ทฺวารํ).

ทुरुขัม วิกติกคตา ใน โหติ อิติ ศัพท์ อาการ ใน มณฺณาม
(หรือสัมพันธ์ว่า... รกฺขนทวารํ อวุตตกมฺม ใน มณฺณาม เอว ศัพท์ อวธารณ
เข้ากับ รกฺขนทวารํ ทुरुขัม สรูป ใน อิติฯ ศัพท์ อาการ ใน มณฺณาม)

โก สยกคตา ใน รกฺขติฯ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก นุ ศัพท์ ปุจฺจนคฺค
โข ศัพท์ วจนาลงฺการ อมฺเหสุ นิทฺธารณ ใน โกฯ นิทฺธารณีย ทुरुขัม วิเสสน
ของ ทวารํฯ อวุตตกมฺม ใน รกฺขติ อิติศัพท์ อาการ ใน ปุจฺณีสฺสุฯ

สตุถา สยกคตา ใน ทสฺเสสิฯ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก เอกํ วิเสสน
ของ ภิกฺขุํฯ การิตกมฺม ใน อโนสาเทควา ปี ศัพท์ อเปกฺขคฺค เข้ากับ ภิกฺขุํ
อโนสาเทควา ปุพฺพกาลกิริยา ใน วตฺวา

“ภิกฺขเว อาลปน ทวารานิ สยกคตา ใน โหนฺติฯ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก
สพฺพานิ กัถิ เอตานิ กัถิ วิเสสน ของ ทวารานิ ปี ศัพท์ อเปกฺขคฺค เข้ากับ
สพฺพานิ ทुरुขานิ วิกติกคตา ใน โหนฺติ เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ ทुरुขานิ,

อปีจ ศัพท์ อปรนัย โข ศัพท์ วจนาลงฺการ คฺมุเห สยกคตา ใน อสฺสูตาฯ
กิตฺบท กตฺตฺวาจก น ศัพท์ ปฏฺิเสชนคฺค อิทานิ กาลสคฺคมี ใน อสฺสูตา เอว ศัพท์
อวธารณ เข้ากับ อิทานิ ปณฺจสฺสู วิเสสน ของ ทฺวาเรสุฯ อาธาร ใน อสฺสูตา,

คฺมุเห สยกคตา ใน อสฺสูตาฯ กิตฺบท กตฺตฺวาจก ปุพฺเพ กาลสคฺคมี
ใน อสฺสูตา ปี ศัพท์ อเปกฺขคฺค เข้ากับ ปุพฺเพ (ปณฺจสฺสู วิเสสน ของ ทฺวาเรสุฯ
อาธาร ใน อสฺสูตา),

จ ศัพท์ สมปิณฺฑนคฺค คฺมุเห สยกคตา ใน ปาปฺณิคฺคฯ อาขยาตบท
กตฺตฺวาจก อสฺสูตคฺคตา เหตุ ใน ปาปฺณิคฺค เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ อสฺสูตคฺคตา
ปณฺฑิตานํ สามีสมฺพนฺธ ใน โอวาเทฯ อาธาร ใน อวคฺคิตฺตฺวาฯ ปุพฺพกาลกิริยา
ใน ปาปฺณิคฺค ชีวิตกฺขยํ อวุตตกมฺม ใน ปาปฺณิคฺค อิติศัพท์ อาการ ใน วตฺวาฯ
ปุพฺพกาลกิริยา ใน ยาจิโต”

๒ อาจารย์บางท่าน สัมพันธ์เข้ากับ วิตุถาเรควา

“ภนฺเต อาลปน มยฺ สยกคฺตา ใน ปาปุณฺนิมาหา ๆ อาขยาตบท กคฺตฺวาจก กทา กาลสคฺตมฺี ใน ปาปุณฺนิมาหา (อสิวุตคฺตา เหตุ ใน ปาปุณฺนิมาหา ปณฺจทิตานํ สามิสฺมพฺนฺธ ใน โอวาเทฯ อาธาร ใน อวตฺติตฺวาฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ปาปุณฺนิมาหา ชีวิตกฺขยํ อวฺตคฺกมฺม ใน ปาปุณฺนิมาหา) อิติ ศัพฺท อาการ ใน ยาจิโต เตหิ วิเสสน ของ ภิกฺขุหิ ๆ อนภินฺทกคฺตา ใน ยาจิโต ๆ วิเสสน ของ สคฺตา

คกฺกสิลชาตคฺสฺส สามิสฺมพฺนฺธ ใน วคฺถุํฯ การิตกมฺม ใน วิคฺคาเรตฺวาฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ทสฺเสสิ รกฺขสีนํ สามิสฺมพฺนฺธ ใน วเสน ฯ กรณ ใน ปตฺเต ราชกุเล ลกฺขณ ใน ปตฺเตฯ ลกฺขณกิริยา ชีวิตกฺขยํ อวฺตคฺกมฺม ใน ปตฺเต ปตฺตาภิเสกน กิํติ นิสินฺเนน กิํติ วิเสสน ของ มหาสคฺเตน ฯ อนภินฺทกคฺตา ใน อุทานิํติ์ เสตจฺจตฺตสฺส สามิสฺมพฺนฺธ ใน เหฏฺฐาฯ ภินฺนาธาร ใน ราชาสเน ฯ อุปสิเลสิกาธาร ใน นิสินฺเนน อคฺตโน สามิสฺมพฺนฺธ ใน สิริสมฺปคฺติ์ฯ อวฺตคฺกมฺม ใน โอโลเกตฺวาฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน วคฺวา

“วิธียํ วุตคฺกมฺม ใน กคฺตพฺพํ สคฺเตหิ อนภินฺทกคฺตา ใน กคฺตพฺพํ ๆ กิตบท กมฺมวาทก นาม ศัพฺท สยฺฉาไซตก เข้ากัับ วิธียํ เอตํ วิเสสน ของ วิธียํ เอวศัพฺท อวธารณ เข้ากัับ กคฺตพฺพํ อิติ ศัพฺท อาการ ใน วคฺวาฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อุทานิํติ์ อุทานวเสน กรณ ใน อุทานิํติ์ฯ วิเสสน ของ คากั

“มยฺ สยกคฺตา ใน อากมิมฺหา น ศัพฺท ปฏฺิเสธ ใน อากมิมฺหาฯ อาขยาตบท กคฺตฺวาจก กุสรูปเทเส อาธาร ใน อวฺภูจิต- ธิติยา กรณ ใน อวฺภูจิต- ทพฺุหาย วิเสสน ของ ธิติยา อวฺภูจิตคฺตา กิํติ ภยภีรฺุตาย กิํติ เหตุ ใน อากมิมฺหา จ สองศัพฺท

“พระไตรปิฎกฉบับของพม่า คาทาบาทที่ ๑ และบาทที่ ๒ มีบาลีว่า “กุสรูปเทเส ธิติยา ทพฺุหาย จ อนิวคฺติตคฺตาภยภีรฺุตาย จ” ดังนั้น ธิติยา และ อนิวคฺติตคฺตา จึงเป็น เหตุ ใน อากมิมฺหา ตามแนวแห่งอรรถกถา.

ปทสมุจยชุตต เข้ากับ กุสลูปเทเส ฐิตยา
 ทพุหยา อวภูจิตตุดา และ ภยภีรุตาย"
 รกขสีนั สามีสมนุช ใน วสั ๑
 สมปาปุณียกมม ใน อากมิมุห เส ศัพท
 ปทปุรณ, โส วิเสสน ของ โสตุติภาโว ๑
 สยกตุดา ใน อโหสิ ๑ อาขยาตบท กตตุวาก
 มหตา วิเสสน ของ ภเยน ๑ อปาทาน ใน
 โสตุติ- เม สมปทาน ใน อโหสิ อิติ ศัพท
 สรูป ใน อิมิ คาลัง อิมิ วิเสสน ของ คาลัง ๑
 อวุดตกมม ใน ทสุเสสิ ๑

พระปิฎกโกศล มโนโร วัดปากน้ำ
 สนามหลวงแผนกบาลี

สัมพันธ์
 ตรวจแก้.